

Var glad att du inte levde på 1600-talet!

AT931025

ALINGSÅS:

Du som klagar på nutidens sjukvård, var glad att du inte levde på 1600-talet och var den dödsjuke kung Karl II av England. Du milde, vilken hästkur monarken fick genomlida! Han tappades på en massa blod. Han rakades på huvudet och brändes på hjässan. Massor av örtdekokter prövades på den stackars monarken. Mycket riktigt avled han.

Hela behandlingsproceduren hade distriktsläkare Bo Kuylenstierna hittat i en bok om medicinhistoria. Han delgav i torsdags kväll Alingsås släktforskare sina rön. Förfrågan om han ville tala hos dem hade inspirerat honom att grundligt läsa in sjukdomarnas historia och åhörarna fick vara med på en hisnande färd genom årmiljonerna. Ja, du läste rätt — årsmiljonerna — ty sjukdomar har konstaterats på bland annat fossil efter dinosaurier. I varje fall benröta.

Egyptiska mumier och skrifter har gett kunskap om vilka sjukdomar som fanns på 2000-talet före Kristus, om sjukvård i modern mening kan man dock inte tala. Ty det är märkligt hur sent på jorden läkar kunskapen gjort sina banbrytande landvinningar. Längre gällde den franske 1700-talsförfattaren Voltaires ord: Läkare är människor som håller i folk en massa mediciner vars verkan de är okunniga om i en kropp som de inte vet hur den fungerar...

Uvecklingen har dessutom inte gått spikrakt framåt. Fö-

re Gustav Vasa fanns i Sverige sjukhus som sköttes av munkar och nunnor, som bedrev en human vård. Dessutom visste de i varje fall något om hur en sjuk människa skulle behandlas. När katolicismen förbjöds och klostren med dem ersattes de av några få anläggningar där människokärleken sattes på undantag. Något försökte väl kungen lindra skadan han vållat med att se till att två (2) svenskar fick utbildning i sjukvård utomlands.

□□□

NÄR MAN jämför dagens medellivslängd med till exempel 1700-talets förvänas man över att i 1700-talets Sverige var medellivslängden hos männen bara 33 år och kvinnans 35. Men då ska man veta att vart tredje barn dog i späda ålder och att farsoter skördade väldiga offer. Hygienen var mycket dålig och vad ännu värre var, man visste inte något om bakterier och virus och gav ofta en behandling som verkade rakt motsatt vad som avsågs. Att koppa — tappa blod — av människor som i stället behövde påfyllning av vätska ökade dödsrisken i stället för leda till hälsa.

Doktor Kuylenstierna berättade om de sjukdomar som hemsocht mänskligheten under seklernas gång. Att syfilis skördat liv ända in i vårt sekel är föga känt. Dess ursprung är gåtfullt men den blev 1500-talets bidra till den rad av smittosamma sjukdomar som har reducerat befolkningstill-

växten. Först vid sekelskiftet 1900 lyckades man få bukt med den på allvar. Att man hittills har talat om den så lieta beror förmodligen på att den ansetts som en skamlig sjukdom. Spridningen kan delvis ha haft samma orsak. Man vågade inte tala om när symtomen visade sig.

Läkarvetenskapen utvecklades mycket sakt. Först under vårt eget sekel har man fått bukt med de stora folksjukdomarna som tuberkulos, differi, mässlingen med flera. Men Spanska sjukan tog nära 10.000 liv bara i Sverige under åren 1918-20.

Penicillinet är den stora medicinska upptäckten under vårt sekel förklarade doktor Kuylenstierna. Ett effektivt vapen för läkarna i deras kamp för folkhälsan.

Dr Kuylenstierna hade funnit att det inte varit humanitet och människokärlek som i första hand bidragit till de stora landvinningarna då det har gått att råda bot på den enorma dödligheten bland allmänheten. Ett typiskt exempel är industrialismens genombrott i England under 1700-talet. Det behövdes många flitiga händer i fabriker. Därför satsade man på sjukvård och inte minst på förebyggande hälsovård genom förbättra den livsfarliga miljö folk levde i. De äldre och improduktiva lämnades åt sitt öde.

JOHN HALLQVIST